

D o p i s i.

Iz Vojujka pri Celji. (Poslano.) Onim č. gg. tovarišem, katerim sem si dovolil poslati »Poziv« za ustanovitev »podpornega društva slovenskih učiteljev«, osojujem si naznaniti, da je oni »Poziv« prošnja, da pristopijo sami k društvu ter da mu, kakor je v »opombi 7« izrečeno, blagovoli vsak v svojem sodnijskem (oziroma šolskem) okraju pridobivati drugih udov. — Da-si sem pravila užé sestavil (v 46 paragrafi), vendar prosim vse one tovariše, kateri se zanimajo za osnovo tega društva, da mi blagovolé tudi svoje misli o organizaciji društva objaviti, kajti »več oči več vidi«. Pri marcevi seji celjskega učiteljskega društva predložil bom izgotovljena pravila društvu v konečno sklepanje in odobrenje. Takoj na to predložila se bodo visoki vladi v potrjenje, kajti iz občenega zanimanja in veselih pritrjajočih mi poročil gg. kolegov iz raznih okrajev ni dvomiti, da stopi društvo še to leto v življenje. Bodi vsem gospodom za njih trud izrečena užé sedaj najtoplejša zahvala in prošnja, da v njih trudu ne obnemorejo, kajti čim več udov, tim večji dohodki, tim večje podpore! Na delo tedaj! A delo in trud nam Bog blagoslovi!

Vojnik pri Celji, dné 4. februvarja 1888. l.

Tone Brezovnik.

Od Kolpe. V 19. dan decembra preteč. l. umrl je v Ljubljani v bolnici učitelj iz Preloke gosp. Jarnej Pirnat ter je pri sv. Kristofu pokopan. Pokojnik rodil se je v Cirkovcah na Štirskem l. 1832. ter je l. 1852. slušal pouk za podučitelje na glavni šoli v Celji. L. 1862. v dneh 23. in 24. septembra bil je pri konzi-torialnem izpitu, in bil potem 24. oktobra l. 1862. sposoben učitelj. Služboval je na raznih mestih in sicer l. 1853. kot pomočnik v Frajhamu na Štirskem. Od l. 1854. do l. 1855. v Tujnicah; od l. 1856. do l. 1858. kot pomočnik, a od l. 1858. do l. 1860. kot provizor v Višnjigori. Od l. 1860. do l. 1863. na Brdu pri Podpeči; od l. 1863. do l. 1866. v Kamni Gorici. Od l. 1866. do l. 1872. je služil v Št. Juriji pod Kumom; od l. 1872. do l. 1879. kot nadučitelj na Raki; od l. 1879. do l. 1887. in sicer do 1. septembra na Prečini, od kamor je bil prestavljen na Preloko, kamor je dospel še le v 4. dan novembra preteč. leta. V 16. decembra preteč. l. šel je v Ljubljano, in 19. je užé tó umrl. — Pokojnik je zapustil vdovo sè šesterimi otroci, od katerih so še štirje nepreskrbljeni. Naj v miru počiva!

V našem okraji ni kaj novega, razen hude zime, katera nam jako ovira pouk tako, da človek v šoli žalostno gleda prazne klopi o času, ko bi se lahko prav uspešno poučevalo. Pretečeno leto sta se na novo odprli šoli, namreč trorazrednica v Dragatuši in enorazrednica v Petrovi Vasi. Z letom 1888/9. otvorila se bode dvorazrednica v Podzemlji, enorazrednica v Gribljah. Na Vrh prišel je za učitelja gosp. Fran Juvanec iz Velikih Poljan a v Petrovo Vas g. Janez Kalan iz Čemsénika.

Ksaverij.

Iz Krškega. (Pedagogičsko društvo.) Za tekoče društveno leto so plačali letnino p. n. gg.: Fabjančič Fran, učitelj na Bučki; Wessner Marija, učiteljica v Krškem; Bezljaj Josip, mešč. učitelj v Krškem; Gregorič Fran, posestnik v Krškem; Michel Marija, učiteljica v Krškem; Frank Edvard, c. kr. geometer v Krškem; Verderber Josip, c. kr. vodja zemlj. knjig v Krškem; Gabršek Fran, nadučitelj v Krškem; Vodeb Jakob, okr. šolski nadzornik in c. kr. profesor v Ljubljani; Pavčič Anton, nadučitelj v Št. Rupertu; Muhič Fran, učitelj v Št. Jarneji; Hočevar Ivan, učitelj na Jesenicah na Savi; Lavrič Fran, nadučitelj v Škocijanu; Sajž Ivan, nadučitelj v Št. Jarneji; Kaligar Ivan, učitelj v Šmarjeti; Rodič Ivan, učitelj v Št. Juriji; Abram Lavoslav, nadučitelj v Kostanjevici; Trost Dragotin, učitelj v Mekronogu; Gebauer Viljem, učitelj v Tržišči; Grčar Andrej, nadučitelj v Mekronogu; Gantar Ivan, nadučitelj na Studenci; Sribar Maks, učitelj v Gor. Sušici; Weiglein Henrik, c. kr. okr. glavar v Krškem; Trček Edmund, uradnik v Krškem; Parma Viktor, c. k. okr. komisar v Kranji; Oblak Josip, c. kr. davkarski pristav v Kočevji; Pirnat Marijana, učiteljica v Škocijanu; Vrus Marija, učiteljica v Kostanjevici; Andolšek Marija, učiteljica v Radečah; Šmidinger Ana, učiteljica v Št. Jarneji; dr. Krsnik Josip, c. kr. okr. zdravnik v Krškem; Ripšl Dragotin, župnik na Vidmu; Vidmar Fran, uradnik v Krškem; Knavs Ivan, vikar v Krškem; Gomilšek Ivan, žel. uradnik na Vidmu; Lapajne Ivan, ravnatelj in c. kr. okr. šolski nadzornik v Krškem; Ravnikar Jarnej, učitelj v Krškem; Regnard Amalija, učiteljica v Št. Rupertu; Valenta Božidar, učitelj v Ljubljani; okrajna učiteljska knjižnica v Krškem; Strlè Ivan, kovač v Krškem; Rozman Ivan, duh. svetovalec in župnik v Ljubljani; Crnovšek Ivan, umir. uradnik v Krškem; Šusteršič Matija, posestnik na Vidmu; Kokalj Fran, učitelj v Ljubljani; Wessner Josipa, učiteljica pri Sv. Miklavži (Štaj.); Povšè Fran, umir. vodja v Ljubljani; Šmitik Franjca, učiteljica v Boštanji; Pirc Gustav, potov. učitelj in tajnik c. kr. kmetijske družbe v Ljub-

ljani; Požar Anton, nadučitelj v Radečah; Šuklje Fran, c. kr. profesor, državni in deželni poslanec na Dunaji; Pfeifer Viljem, župan, državni in deželni poslanec v Krškem; Slanec Fran, učitelj na Blanci; Cepuder Jakob, učitelj v Leskovci; Dr. Vošnjak Josip, dež. odbornik in dež. poslanec v Ljubljani; Luznar Fran, učitelj v Voklem; Ribnikar Vojteh, nadučitelj v Dol. Logatci; okrajna učit. knjižnica v Dol. Logatci; Zupan Tomo, duh. svet., c. kr. prof-sor, vođa Alojzijevišča v Ljubljani; Wessner Ana, učit. v Brežicah; dr. Mencinger Ivan, odvetnik v Krškem. (Dalje prih.)

Iz Krškega. (Dodatek k zavrženim učiteljskim prošnjam). Znano je, da so na Koroškem učiteljem plače zdatno povišali (700 — 600 — 540 — 480 gld.), v kranjskem deželnem zboru pa zavrnili vse učiteljske prošnje z izgovorom, da bi se troški za šolstvo povišali za celih 4.000 gld. (oziroma 11.000 gld.). Na Koroškem so s povišanjem plač deželo obtežili za 41.000 gld. in vendar ni Koroška mnogo bogatejša od Kranjske, pač pa že davno žrtvuje za šolstvo mnogo več, kakor naša dežela. Koroška ima za 132.000 manj prebivalcev, kakor Kranjska in vendar je 74 šol in 135 učiteljev več (sedaj tudi z višjimi plačami). — Čudno se nam zdí, da se poslanca učiteljskega stanu nista bolje potegovala za pravice učiteljev. Gosp. poročevalec pa je celó z neresnico pobijal učiteljske prošnje trdivši, da tudi na Štajerskem učitelji nimajo 10% doklad od dejanskih plač, ampak od najnižjih. Štajarske deželne šolske postave z dné 4. febr. 1870. l. §. 27. se sicer glasi: »Učitelji dobé 10% doklade od najnižje plače tiste šole, na kateri delujejo« ali §. 20. tiste postave se glasi: »Najnižja letna plača na solah prve vrste je 700 gld., II. vrste 600, III. vrste 500, IV. vrste 400 (sedaj 800 — 700 — 600 — 550 gld.). Iz tega je torej jasno razvidno, da učitelji na Štajerskem svoje doklade vlečejo od dejanskih plač. Vsak štajerski učitelj to tudi lahko potrdi iz lastne izkušnje. Tudi na Kranjskem imamo od l. 1879. jednake plačilne razrede, vendar nam merijo kvinkvenije od najnižje plače sploh, to je za vse jednako od 400 gld.!

Upamo, da se v prihodnje odpravi ta nedodatek ter nam bodo naši poslanci nekoliko bolj naklonjeni, kakor so nam bili do sedaj! Učitelji gotovo ne bodo zamudili prilike ter se zopet o pravem času oglasili za svoje opravičene zahteve. Te so: 1. O povišanji kvinkvenij, 2. o povišanji plač primerno plačam koroških učiteljev. Pri povišanji dohodkov se je pa treba posebno ozirati na večrazrednice po mestih in trgih, kajti tukaj so sedanje razmere najneugodnejše. Posebno bode treba 2. učiteljsko službo na štirirazrednicah nekoliko zvisati, da ne bode jednaka 3., kakor do sedaj, vsaj je pri vsakem stanu kaki avacement. To so stvari, ki spadajo popolnoma v področje deželnega zbora, od katerega tudi pričakujemo zdatne pomoči. Nikakor pa nam ne zadostuje, ako se merodajni gospodje norčujejo z našimi prošnjami in z revščino učiteljev naj si bode na kateri koli način, kar se je žalibog že parkrat zgodilo.

Z izboljšanjem plač pridobili bomo tudi boljnih moči učiteljskemu stanu, in to je gotovo vsakemu národu na korist!

— j. —

Iz Krškega. (Zahvala.) Slavno društvo »Národna Šola« je darovalo tukajšnji meščanski šoli nekaj prav rabljivega šolskega blaga, za kar se lepo zahvaljuje

šolsko ravnateljstvo.

Iz Črnomlja. (Oznaniilo.) Zaradi oddaje zgradbe novega poslopja za petrazredno šolo v Črnomlju vršila se bode zmanjševalna licitacija dné 20. februarja t. l. ob 10. uri predpoludne. Stroški so proračunjeni na 25.804 gld. Kdor hoče licitirati, vložiti mora vadij 5% ter mora prevzemnik ta vadij precej ali pa pri prvem izplačilnem obroku kot kavicjo na 10% poviksati. Postavno napravljeni in pravočasno vloženi oferti se bodo tudi vzprejemali. Stavbeni načrti, proračuni in licitacijski pogoji ležé pri c. kr. okrajnem šolskem svétu v Črnomlju vsakateremu na ogled.

Od Šent-Jarnej. Čitamo v l. l. letošnjega »Učit. Tovariša«: »Bog nas varuj takih prijateljev!« dobro, da ni to na Kranjskem, ampak na Primorskem (glej dopis iz Sezane). Gotovo se bodo pa tudi tam razmere zboljšale, posebno pa, ako se vendar osnuje društvo z imenom »zveza slovenskih učiteljskih društev« ki bi potem v združenih močeh delali vsi na razcvit in napredek šolstva. V dopisu izpod Triglava pa se nam veselo naznanja, kako se na Gorenjskem šole razširjajo. Tako je prav. Tudi pri nas je dobil domači krajni šolski svét dopis, ki se nekako tako le glasi: »Št. 1244/B. Sch. R. Krajnemu šolskemu svétu v Št. Jarneji. Ker so prostori ondotne trirazredne ljudske šole zaradi obilnega števila šolskih otrok užé pretesni postali in ker je hitra pomoč v tej zadevi najno potrebna, se krajnemu šolskemu svétu vsled sklepa c. kr. okrajnega šolskega svéta z dné 28. novembra l. l. naroča, da se o razširjenji ondotne ljudske šole v štirirazredno posvetuje in dotične sklepe oziroma zapisnik zadevajoče seje kakor hitro mogoče tñ sim predloží.

C. kr. okrajni šolski svét v Krškem dné 2. decembra 1887. l.

Klein l./r.«

Vidimo, da se bode zdaj vender nekaj ukrenilo o razširjanji šole, kajti za šolo ugodnih otrok je od leta 1876. do l. 1881. po krstnih knjigah 436 dečkov, 415 deklet, torej 851 otrok. V šolo pa letos hodi 272 dečkov, 244 deklet, vkup 516 otrok. Nekaj otrok hodi v šolo pri Beli Cerkvi, posebno iz onih vasí, ki so blizo tam; ravno tako tudi nekateri v Brusnicah, in drugi še domá počivajo, da bodo bolj stari, ter bodo stariši pri vpisovanji ugovarjali, da so še premladi, ko bodo pa kake dve leti v šolo hodili, bodo pa užé zahtevali, da se naj iz šole izpuste, da so prestari. To je narobe svet! Letos je pa tudi naš slavni krajni šolski svét v proračun vzel znesek z dve sto goldinarji za nakup zemljišča za šolski vrt. — Nekaj mi je na srcu, da bi rad prav na tihoma povedal vsem onim, kateri imajo prvo besedo pri zidanji šolskih poslopij. Kadar se zida nova šola na deželi, naj se vselej tudi stanovanje za vse učitelje preskrbí, ne pa samo za nadučitelja. Kako težavno je primerno stanovanje po deželi dobiti, bodi si za učitelja ali učiteljico. Kakor imajo čé. gg. duhovni stanovanje v farovžu, vojaki v vojašnici, ravno tako naj imajo tudi vsi učitelji v šoli stanovanje po deželi. Zaradi par sobic itd., ne bo srenja ubožala ako jih preskrbí. Koliko lažje se otroci pred in po šoli nadzorujejo, če stanujejo učitelji v šoli. Ako dobimo pri nas šolski vrt, bo naša ljuba slovenska mladina lahko obhajala 40letni spomin vladarstva Njih Veličanstva Franca Jožefa I. s tem, da bo prav obilo pešek od sadnih dreves sejala, divjake zasadila, jih oplemenila, ter tudi na stalni prostor, bodi si sadno drevje, ali druga drevesa vsadila. Gotovo si bode tudi učiteljstvo in vrlo slovensko ljudstvo, katero je svojemu ljubljenu vladarju čez vse zvesto in iz srca udano, po vseh močeh prizadevalo, da dostojno obhaja spomin bodi si užé na ta ali drugi način ter tako radost, ki mu polni srca, tudi javno pokazalo. — Treba je užé sedaj premišljevatí, na kaki način hočemo z šolsko mladino in národom ta spomin obhajati tako, da se bode z ene strani to strinjalo z velikodušnimi intencijami Njih Veličanstva, z druge pa, da se spomin na to leto v nas trajno ohrani. — Jaz pa še zelim, da bi tukaj v spomin sozidali primerno šolsko poslopje, ter se tako ogromna šolska mladina izobrazovala na krščanski podlogi z geslom: »vse za vero, dom cesarja«.

J. S. H.

Z Dovjega. (Zahvala.) Podpisana se v imenu tukajšnje uboge šolske mladine prav lepo zahvaljujeta gosp. župniku J. Azman-u, ter »Národní Šoli« za prelepi dar. Gospod župnik je podaril podpisanima 10 glđ. z opombo, naj se ta svota pošlje »Národní Šoli«, da ta pošlje potrebnega šolskega blaga, kar se je v istini tudi zgodilo. »Národní Šola« poslala je za zgornji znesek obilo šolskih stvari, kar bo tukajšnji ubožni šolski mladini v veliko pomoč in korist. Naj veljá tedaj obema vkup: »Lepa hvala za tako blagodušen in obilen dar!«

Dovje, v 27. dan januarja 1888. l.

Jožef Šetina,
predsednik krajnega šolskega svéta.

Franjo P. Jeglič,
učitelj.

Iz okolice ljubljanske. (Koristen ukaz o pravem času.) Slavno c. kr. okrajno glavarstvo »ljublanske okolice« uvidelo je nevarnost, katera v tem okraji bodočo vzpomlad sadnemu drevju pretí po »glogovem belinu«. V 6. dan preteč. m. izdalo je pod štév. 19543 v namen, da se nevarnost še v pravem času odstrani, sledeči »oklic in zaukaz«:

»Tekoče leto bi utegnila biti brez posebnih nesreč — toče, suše in neugodnega vremena ob času cvetja, zopet prav dobra sadna letina. Sadno drevje ima obilo brstov ali cvetnih popkov nastavljenih. Mej lanskim poletjem bilo je pa po tukajšnjem političnem okraji veliko belih ali glagovih metuljev. Ti metulji zanesli so po listji sadnega drevja na milijone jajčic. Iz teh jajčic zglele bile so se male gosence, katere so meseca julija in avgusta lanskega leta na sadnem drevju užé nekoliko škode napravile. Vsakdo je lahko videl, kako je listje ob koncih vej sadnega drevja rujavo postajalo, kot bi bilo ocvrto, za kar se pa nobeden dosta zmenil ni.

Sedaj pa, ko je drugo listje raz sadno drevje užé zdavno popolno odpadlo, vidi se na njem še vedno precej veliko posameznih, skupaj zvutih in črno-rujavih listov, ki so ob koncu vej in češulj drevesnih, kot z nitkami privezani; ti listi visé navzdol in pri vsakem malem vetriču sim in tje bengljajo. V teh bengljajočih listih prezimuje pa v vsem okraji na milijone živih gosencic glagovega belina (belega metulja); té gosence so sedaj v belkastih mešičkih (kokončekih) zapredene. Kakor hitro bode pa vzpomladi začelo sadno drevje zeleneti in cvesti, izlezele bodo gosence iz suhega lisja ter pričele cvetje in novo listje žreti. Požrle bodo vse sproti, kar se na sadnem drevju do kresa tekočega leta zelenega prikaže. Večina sadnega drevja bi o kresu brez listja in vsakega sadnega zaroda gola stala; tudi bi se v posledici posušilo marsikatero sadno drevč.

Da pa do tega ne pride, zaukazuje se na podlogi postave z dné 17. junija 1870. leta, državni zakonik štév. 21., vsem posestnikom in lastnikom sadnega drevja strogo in ostro, da vsak gospodar svoje sadno drevje sedaj ob zimskem času, prav gotovo pa do sv. Jožefa tokočega leta

suhega listja popolno ter čisto obere in očedi. To listje more in mora se obrati v košarice (škundre) in potem domá v peči ali kakor si bodi sežgati. Ako bi se to listje le obralo in pod drevje na tla pometalo, bi s tem ne bilo še prav nič pomaganega, ker bi mrčes vzpomladi zopet na drevje zlezel in sadni pridelek popolno uničil; listje mora se torej na vsak način sežgati, da se mrčes gotovo uniči in pokončí.

C. kr. žendarmarija bode vsakega posestnika, kdor bi svojega sadnega drevja do omenjenega časa suhega listja ne obral in ne uničil hudega sovražnika, županstvom naznanila. Vsak tak bode potem od občinskega predstojništva do 20 gld. v denarji, ali pa sè zaporom do 4 dni kaznovan; drevje njegovo bode se pa gosencje zalega po vrhu tega še na njegove lastne troške — obralo.

To obiranje bengljajočega suhega listja raz sadno drevje mora se precej pričeti, da se tako koristno delo posestnikom samim še o pravem času v lastno korist dožene.

Gospodje učitelji opominjajo se, da v ta namen ljudi in posebno šolsko mladino svojega področja pri vsaki priliki za koristno delo vzpodbujajo in dejansko poučujejo.

Tudi županstva naj svojo postavno dolžnost v tem obziru točno in vestno izpolnujejo.

Omenjena gosencja zalega obere se raz sadno drevje najložeje do čistega raz zadosta dolge lestve ali lojtre, katero oberalec zvnaj ob vejah drevesnega vrha pristavlja in prestavlja toliko časa, da je raz drevo vso zalego obral in uničil.

Ta zaukaz bil je po tem okraji preteč. m. užé pri vseh farnih cerkvah javno oklican; c. kr. okrajno glavarstvo doposlalo ga je pa tudi vsem županstvom, cerkvenim predstojništvom in šolskim voditeljstvom svojega okraja, da vsak po svojem vplivu pripomore k splošni vojski nad hudim sovražnikom.

Naj se le strogo in točno še o pravem času izvrši; obrodil bode brez posebne nesreče, obilnega, bogatega in koristnega sadú!

Venceľnov.

Iz Ljubljane. Hoja v šolo na Kranjskem. V preteč. šolskem letu 1886/87. je bilo na Kranjskem 63.314 za šolo godnih otrok. V redne ljudske šole pa je hodilo le 49.210, v šole za silo 1695, v privatne šole 2226 otrok. Brez šolskega pouka je bilo 5264 otrok. Zaradi telesnih ali duševnih hib je bilo oproščenih 787 otrok.

— Osepnice nekoliko pojenjujejo. Nekateré zasebne šole so se užé odprle; kdaj se bodo zopet odprle javne šole, še ni določeno; vendar se nadejamo, da kmalu. Prostori mestnih ljudskih šol se zdaj pridno zračiyo in desinficirajo.

— Gospod Anton Funtek, učitelj in šolski voditelj na Mahu v Ljubljani, poznat kot pesnik in pisatelj, dobil je umetnišk štípendij 200 gld. Čestitamo!

— G. načelnik »krain. Landeslehrerverein-a« je v društveni skupščini v 29. dan jan. t. l. mejdrugim tudi poročal, da so obrázci k uradnim spisom (ki jih je imenovano društvo slavnemu c. kr. deželnemu šolskemu svétu predložilo) užé od meseca avgusta preteč. l. pri meni, in da se o tej zanimljivi zadevi ni kaj dalje ukrenilo. — Dobil sem res imenovane obrázce meseca avgusta preteč. l., a sem jih tudi o pravem času — še istega meseca — dalje oddal, kar lahko dokazem. Ta opazka, prosim, naj bode g. poročevalcevi opazki v popravo!

Nadučitelj na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na c. kr. izobraževališči za učiteljice v Ljubljani se bode v začetku šolskega leta 1888/89., umestila služba vadniške učiteljice s postavno plačo. Prošnje naj se ravnajo do vis. c. kr. ministerstva za bogočastje in uk, v katerih pa naj se dokaže učiteljska sposobnost za ljudske oziroma za meščanske šole z nemškimi in slovenskimi učnim jezikom ter naj se postavnim potom vlagajo do 31. marca 1888. l. pri c. kr. deželnem šolskem svétu za Kranjsko v Ljubljani.

V Ljubljani v 26. dan januarja 1888. l.

Iz c. kr. deželnega šolskega svéta za Kranjsko.

Na dvorazredni ljudski šoli na Dobrovi umestila se bode začasno, ali za trdno druga učiteljska služba s 450 gld. letne plače. Prošnje do 15. februarja t. l.

C. kr. okrajni šolski svét v Ljubljani v 29. dan januarja 1888. l.*)

Na enorazrednici v Preloki bode se služba učitelja in voditelja stalno, ali pa začasno namestila. Letna plača 450 gld., doklada 30 gld. in prosto stanovanje. Prošnje naj se po predpisanem potu od dajajo do 5. marca 1888. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svétu v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svét v Črnomlji v 7. dan februarja 1888. l.

*) „Uč. Tov.“ ne more kaj, če razpis prepozno naznanja, kadar je čas za prošnje tako kratek.

Uredn.